

ANNA JANOWICZ

Konferencja szkoleniowa: Hospicyjna „gościna serca” i „rynek usług medycznych”. Idee a realia współczesnej opieki paliatywno-hospicyjnej w Polsce

Training Conference: the Hospice Visit of the Heart and the Internal Market. Ideas and the Reality of the Contemporary Palliative-Hospice Care in Poland

Fundacja „Lubię Pomagać”

Od śmierci księdza Eugeniusza Dutkiewicza SAC minęło już 10 lat. Odszedł zbyt szybko i niespodziewanie, zostawiając w całej Polsce rzeszę oddanych przyjaciół zarówno sobie, jak i idei hospicyjnej. W Gdańsku pozostało dzieło jego życia – istniejące już długo hospicjum domowe oraz prawie ukończony budynek hospicjum stacjonarnego. Konferencja „Gościna serca a rynek usług” zorganizowana w dniach 15–16 września br. przez Fundację Hospicyjną i Fundację „Lubię Pomagać” oraz Hospicjum im. ks. E. Dutkiewicza SAC, była m.in. świadectwem wielkości jego dokonań.

Inspiracją do tytułu konferencji stały się słowa zaczerpnięte z wykładów i rekolekcji księdza Dutkiewicza, których wybrane fragmenty przybrały stylową formę edytorską, wydaną specjalnie z okazji wrześniowego zjazdu pod znaczącym tytułem „Drogowskazy”. Prezentem do książki była płyta z nagraniami wystąpień księdza z lat 1996–2001 – w pierwszej części ułożonych tematycznie, a w drugiej stanowiących luźną antologię wygłoszonych przez niego kazań i wykładów.

Sobota, pierwszy dzień konferencji, upłynęła na wykładach ułożonych w 3 sesjach oraz debacie. Wykłady otworzył JE Biskup Tadeusz Gocłowski, Gość Honorowy konferencji, który w krótkim wspomnieniu przywołał jej patrona oraz życzył wszystkim zebranym udanego spotkania w „mateczniku polskiego ruchu hospicyjnego”, jak nazwał Gdańsk.

W swoich wystąpieniach wykładowcy z kraju i zagranicy poruszali wątki psychologiczne, medyczne oraz prawno-administracyjne, których tematem przewodnim była opieka nad człowiekiem

u kresu życia. Pierwszą sesję, poświęconą zespołowej opiece hospicyjnej, otworzyło wystąpienie prof. Joanny Muszkowskiej-Penson – nestorki polskiego ruchu hospicyjnego i współzałożycielki gdańskiego hospicjum, która skupiła się na cechach wyróżniających tę opiekę od innych form pomocy medycznej:

„(...) czym różni się opieka hospicyjna od innej działalności medycznej? Wydaje mi się, że różni się prawie wszystkim. Po pierwsze każda inna gałąź medycyny ma na celu wyleczenie pacjenta, w hospicjum nie ma takich możliwości, a nawet jest przeciwnie. Wiemy, że niepotrzebne badanie czy leczenie nierzadko powodują dodatkowe ciężkie i zbędne cierpienia. Po drugie, ani lekarz, ani zespół hospicyjny nie decydują o postępowaniu. Prawo decyzji zostawia się choremu, który jest jedyną osobą znającą tę chorobę, jaką jest umieranie. Jego umieranie... Po trzecie, mówić prawdę należy. Obecnie chory hospicyjny zwykle jest dobrze zorientowany w swojej chorobie przeszedłszy leczenie. Jednak mimo wszystko prawda w hospicjum staje się inna, delikatna i tej delikatności wymaga od wszystkich. Mówienie prawdy o prognozie wymaga zachowania trudnej równowagi między uczciwością, nadzieją i empatią. Prawda musi pozostawić nadzieję, nadzieję nie na życie, ale na spełnienie woli, pragnień i marzeń chorego, jeżeli to możliwe. Po czwarte, hospicianin musi być przyjacielem swojego chorego, jego bratem – tego typu stosunki nie są dobre dla lekarza wobec pacjenta. Lekarz winien zachować pewien dystans, aby być autorytetem w chorobie i aby jego zalecenia były

respektowane. Z tego względu już Hipokrates nie zalecał leczenia własnej rodziny. Ujmijmy to słowami księdza Eugeniusza Dutkiewicza: «W Hospicjum potrzebna jest gościna serca».

Doktor Aleksandra Modlińska przedstawiła interdyscyplinarny charakter opieki hospicyjnej, niezbędny w uzyskaniu efektu pełnego wsparcia umierającego i jego rodziny, w której szefem zespołu jest chory, a dr ks. Piotr Krakowiak mówił o roli kapelana w zespole hospicyjnym – powiernika chorego, ale również podpory wszystkich osób jemu towarzyszących.

Druga sesja, zatytułowana „Sztuka towarzyszenia” w całości dotyczyła umiejętności bycia z chorym aż do końca. Zapoczątkował ją wykład dr Małgorzaty Krajnik na temat wolności decyzyjnej chorego, który do końca ma prawo decydować o swoim życiu. Na zachodzie Europy i w Stanach Zjednoczonych są podejmowane liczne próby formalnego zabezpieczenia decyzji chorego, podczas gdy w Polsce napisany projekt wciąż leży w sejmowej szufladzie. Dr Zbigniew Żylicz podzielił się osobistym doświadczeniem dotyczącym jakości przekazu informacji w rozmowach z chorymi i ich rodzinami. Na koniec sesji głos zabrała prof. Krystyna de Walden-Gałuszko, poruszając istotny problem wypalenia i rutyny w opiece nad chorymi u kresu życia. Wprowadziła między nimi ostre rozróżnienie, definiując ich źródła odpowiednio jako: „nadmiar ideowości” i „niedobór ideowości”.

Ostatnia sesja konferencji została zatytułowana „Realia a wyzwania”. Zapoczątkowało ją wystąpienie Marzeny Mrozek, która skupiła się na prawnym-organizacyjnym aspekcie opieki hospicyjnej. Ksiądz Leszek Woroniecki przedstawił sytuację ruchu hospicyjnego w Europie, ze szczególnym uwzględnieniem Francji, a Anna Janowicz poruszyła kwestię przenoszenia dobrych praktyk z opieki paliatywnej na inne formy wspierania społecznego.

Podsumowaniem części oficjalnej tego dnia była debata „Idee a realia” z udziałem wszystkich wykładawców, do której zaproszono jeszcze Elżbietę Skowrońską – konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie pielęgniarstwa opieki paliatywnej oraz Leszka Pawłowskiego, wieloletniego wolontariusza, obecnie doktoranta Zakładu Medycyny Paliatywnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Na zakończenie wśród uczestników konferencji organizatorzy rozlosowali nagrody w podziękowaniu za udział w ankiecie dotyczącej rodzaju szkoleń oraz kwartalnika „Hospicjum to też Życie”. Aż 7 szczęśliwców otrzymało piłki EURO 2012.

Konferencyjne tematy, a także rozmowy w kulisach nie należały do najłatwiejszych. Dobrze się więc stało, że wieczorem organizatorzy przewidzieli wspólną biesiadę w „Chłopskiej Chacie”, podczas której stało możliwe się rozładowanie atmosfery i bliższa integracja środowiska.

Następny dzień miał charakter wspomnieniowy i był już bezpośrednio związany z 10. rocznicą śmierci ks. Eugeniusza. Rozpoczęła go wspólna modlitwa przy grobie księdza na gdańskim Srebrzysku. Następnie uczestnicy udali się do Hospicjum im. ks. Eugeniusza Dutkiewicza SAC na spotkanie z bliskimi współpracownikami i przyjaciółmi księdza. Była to niepowtarzalna okazja do wysłuchania wspomnień sprzed lat. Ksiądz Jędrzej Orłowski, prof. prof. Marzena i Janusz Jaśkiewiczowie, Jacek Starościak, dr Anna Orańska, dr Jolanta Stokłosa i wielu innych dzieliło się zapamiętanymi obrazami z przeszłości, w których postać księdza wysuwała się na pierwszy plan. I tak z kawałków wspomnieniowych puzzli wyłonił się tego dnia „wielce rzeczywisty” portret człowieka – żyjącego i działającego w niełatwych czasach, który swemu przeznaczeniu i powołaniu potrafił sprostać. Wśród słuchających na sali byli obecni brat księdza Eugeniusza – Jerzy Dutkiewicz z żoną oraz jego bratanek – ksiądz Tomasz Dutkiewicz.

Zwieńczeniem uroczystości była msza św. koncelebrowana przez JE Arcybiskupa Leszka Sławoja Głódzia w hospicyjnej kaplicy Baranka Bożego, połączona z intronizacją relikwii Jana Pawła II. Jej nadzwyczaj odświętną oprawę zapewniła Kapela Mariacka pod kierownictwem Joanny Orzeł oraz wybitni aktorzy Teatru Wybrzeże – Halina Winiarska oraz Jerzy Kiszki.

W konferencji wzięło udział ponad 170 gości z 35 ośrodków hospicyjnych z całego kraju. Dla sporej liczby osób była to pierwsza okazja do wzięcia udziału w podobnym spotkaniu. Możliwość wysłuchania autorytetów z różnych dziedzin, a także bezpośredniej wymiany informacji i doświadczeń była bardzo cenna i wielu spośród gości wyraziło chęć uczestnictwa w kolejnych zjazdach.